

CONTRIBUTIA EDUCATIEI TEHNOLOGICE LA FAMILIARIZAREA ELEVILOR CU DOCUMENTELE ȘI STILUL JURIDICO- ADMINISTRATIV

Prof.univ.dr.Steliana TOMA

Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic,

Universitatea Tehnică de Construcții București

Abstract

The paper offers some ideas regarding the development of the students communicative competence through Technological Education lessons.

Key words: technological education, communication, competence.

Activitățile didactice prin care se realizează Educația tehnologică se raportează direct și în mod necesar la norme tehnice de protecția muncii, la reglementări juridice și administrative și la conținutul unor legi. De altfel, între obiectivele prevăzute de programa școlară a disciplinei Educația tehnologică sunt și cele privind respectarea legislației naționale, europene și internaționale referitoare la calitatea mediului, la normele de circulație, la normele de calitate a produselor și a serviciilor, la protecția consumatorului, la dreptul de autor, la securitatea muncii ș.a.

Actele normative fac parte din viața cotidiană într-o așa măsură încât multe dintre ele și-au pierdut caracterul de noutate. Tot în firescul cotidian a intrat însoțirea celor mai multe produse comercializate de un mare număr de "hârtii": certificat de garanție, factură, schemă funcțională și instrucțiuni de instalare și utilizare, certificarea calității, drepturile consumatorului etc..

S-a prelungit relația cumpărător-firmă-vânzătoare mult timp după procurarea/vânzarea produsului prin creșterea termenelor de garanție la tot mai multe produse. Se extinde fidelizarea clienților prin formule cum sunt cardurile personalizate, cadourile, ofertele promoționale, prospectele publicitare etc.

Schimbarea prețurilor la utilități, pâine, benzină, servicii etc., introducerea unor taxe suplimentare (de drum, de stațiune, de mediu, TVA etc.) sunt doar câteva dintre evenimentele susținute de legi, ordonanțe, reglementări, decizii, hotărâri, standarde sau alte tipuri de acte normative care, zilnic, se întrec să ajungă cât mai repede la cetățean. Despre ele se vorbește în familie; ele reorganizează bugetul familial dar și gândirea economică și interesele membrilor acesteia. Elevului nu-i pot fi indiferente întrucât îl vizează direct. Necunoașterea, incapacitatea de a le decodifica sau nerespectarea lor costă: bani, sănătate, timp liber, aspirații, relațiile cu ceilalți.

Fiecare lecție de Educație tehnologică face, într-un fel sau altul, trimiteri la prevederi legale sau la norme ce vizează calitatea apei și a aerului, organizarea și protecția muncii în gospodărie, asigurarea integrității corporale și a stării de sănătate și de bine, prevenirea electrocutării, a intoxicației sau a accidentelor în utilizarea obiectelor tăioase etc..

Cercetările efectuate arată că, de obicei, profesorii și elevii utilizează documente juridice și administrative dar raportarea se face, în principal, numai la conținutul mesajului pe care îl poartă acestea, nu și la celelalte elemente constitutive care fac din textul juridico-administrativ un act de comunicare cu o identitate aparte (6,2001).

Această identitate a textului juridico-administrativ este dată, pe de o parte, de titlu, pe de alta, de organizarea textului.

Cunoscute, particularitățile unor astfel de texte devin pentru elev instrumente atât de înțelegere a raporturilor juridice în care se află cât și de operare cu norme care condiționează, deopotrivă, învățarea și comportamentul său cotidian în calitate de utilizator al diferitelor produse tehnologice, de beneficiar al unor servicii, de cumpărător, de executant al unor mici reparații precum și de relaționare cu autoritățile locale, cu agenți economici sau cu diferite instituții ale statului.

Dintre particularitățile lingvistice ale actului normativ sesizate de literatura de specialitate (1,2,3,4,5,6,7,8 ș.a.), reținem câteva care se pot integra profitabil în realizarea Educației Tehnologice, orice proces tehnologic sau utilizarea oricărui produs încorporând în ele

norme nenumărate, de o parte dintre acestea neputând face abstracție nici producătorul nici consumatorul.

Actul normativ impune un anumit comportament și-i suportă consecințele („*Regula înseamnă ordine și ordinea – răspundere*”, 9, 1970, p.148), chiar dacă nu-l poți decodifica la nivelul la care o fac juriștii sau specialiștii domeniului.

Structura unui text juridico-administrativ:

Un text juridico-administrativ are un **titlu** și o anumită **organizare tematică**, iar conținutul este prezentat pe **articole**.

a)Titlul

Titlul unui text juridico-administrativ are două părți:

- prima parte a titlului (10): „*Legea apelor*”, „*Legea consumatorului*”, „*Normativ pentru proiectarea și executarea instalațiilor de încălzire centrală*”, „*Directiva 2002/49/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 iunie 2002 privind evaluarea și gestionarea zgomotului în mediul înconjurător*” „*Standarde*” conține un termen consacrat: „*legea*”, „*norme*”, „*standarde*”, „*directiva*” etc., care plasează textul în domeniul juridic, iar
- partea a doua a titlului conține cuvinte care fixează domeniul de aplicativitate al „*legii*”, „*normelor*”, „*convențiilor*” sau „*standardelor*” respective.

De exemplu, pe măsură ce parcurg modulele de Educație tehnologică, elevii se familiarizează și cu ideea că proiectarea și executarea în condiții identice a diferitelor bunuri materiale, oricare ar fi sectorul de activitate, a impus necesitatea folosirii unor principii, convenții și norme tehnice, care au caracter de lege și sunt valabile pe întregul teritoriu al țării. Ele se numesc „*Standarde de Stat*”, sunt grupate pe domenii de activitate și au indicativele: STAS – pentru standardele aprobate înainte de anul 1992 și SR – pentru cele aprobate după 1992. Indicativele respective se completează pe măsură ce se realizează alinierea la normele europene (SR EN sau STAS EN - *standarde românești identice cu cele europene*) și la normele internaționale (SR ISO sau STAS ISO – *standarde românești identice cu cele internaționale*).

Printre primele standarde internaționale cu care îi familiarizează Educația tehnologică pe elevii de gimnaziu sunt standardele privind desenul tehnic (10). Ele cuprind normele sau prescripțiile tehnice privind formatul, plierea și indicatorul planșelor, privind scările numerice și scrierea folosită și privind metodele de reprezentare convențională. Respectarea lor asigură desenarea obiectelor într-un mod unitar, astfel încât cei care le produc să nu fie derutați.

În clasa a V-a, elevii utilizează un număr însemnat de standarde figurative folosite în construcții și arhitectură pentru marcarea în planul unei locuințe a locului pe care îl ocupă

instalațiile sanitare, mobilierul, aragazul, frigiderul etc., iar în clasa a VII-a învață că titlul standardului este însoțit și de indicativul standardului:

Indicativul standardului	Titlul standardului
SR ISO 5457 : 1994	Desene tehnice. Formate și prezentarea elementelor grafice ale planșelor de desen
_____	_____
numărul anului	
standardului ISO	ediției

Indicative au și reglementările tehnice (10):

NP 061-2002 **Normativ pentru proiectarea și execuția sistemelor
de iluminat artificial din clădiri**

b) Organizare tematică

Textul documentului este organizat tematic în secțiuni, capitole și, uneori, subcapitole, iar conținutul este prezentat pe „articole”.

„Articolul” este cea mai mică subdiviziune și are statut dublu: de unitate funcțională de sine stătătoare și de secvență structural-funcțională a întregului text. Un articol are caracter unitar, în sensul că vizează o singură cerință sau mai multe cerințe subordonate unei singure idei. Articolele sunt marcate prin numerotare cu cifre arabe și litere și pot fi alcătuite dintr-o propoziție, dintr-o frază sau din mai multe fraze dispuse într-un anumit fel.

Ca structură, un articol începe cu un alineat care este un enunț cu valoare de principiu general, urmând ca elementele acestui alineat să fie detaliate în alineatele următoare.

La nivel fonetic nu se pun probleme deosebite întrucât se utilizează limba literară comună. Una dintre excepții este „C.V.” pentru „Curriculum-Vitae” (pronunțat *si-vi*) din Hotărârea de Guvern care aprobă modelul comun european de curriculum vitae „*în scopul sporirii transparenței și*

exactității informațiilor existente pe piața forței de muncă și pentru alinierea legislației române la reglementările comunitare în domeniu” (11, art.1.-(1)).

Din punct de vedere ortografic și ortoepic se pot observa abrevieri specifice textelor juridice: *art., alin., a.c.*(anul curent).

La nivel lexico-semantic se pot identifica:

- termeni supratextuali specifici: titlu, capitol, articol, alineat, literă;
- neologisme și termeni specifici domeniului în care se aplică legea sau la care se referă normele sau directivele respective; în prima parte a actului normativ, de obicei, se enumeră termenii cheie și se arată accepțiunea cu care vor fi utilizați (*„Art.3. – Pentru punerea în aplicare a prezentei proceduri sunt utilizați următorii termeni, definiți astfel: a) ... n)...” 12, 2004*);
- frecvența ridicată a substantivelor provenite prin conversiunea din infinitive lungi (*„autorizarea...”, „evitarea jocului cu instrumente de lucru: bricege, foarfeci, ace...”* și utilizarea masculinului pentru ambele genuri (*„pentru fiecare executant al unei faze de lucrări, este obligatoriu să se efectueze instructajul de protecția muncii”*);
- utilizarea diatezei pasive a verbelor (*„Este interzisă...”, „Fiecare criteriu este analizat și apreciat pe baza dovezilor”...*, 12, art.10, al.(1));
- prezența reflexivelor impersonale: *„se impun următoarele măsuri...”, „se reprezintă...”, „se eliberează...”*;
- utilizarea adjectivelor la gradul pozitiv (*„Certificatul de competențe profesionale se completează cu tuș sau cerneală neagră, corect, citeț și fără ștersături”*, 12, art.38, al.(2));
- construirea acuzativului cu locuțiuni prepoziționale specifice: *„în concordanță cu...”, „potrivit...”*.
-

Din punct de vedere sintactic, se semnalează:

utilizarea unităților sintactice multiple: subiect multiplu (*„Alegerea profesiei și alegerea locului de muncă sunt libere”*, *„Seria și numărul certificatului...”*) sau atribut multiplu;

- predicat exprimat prin verbul „a putea” urmat de complementul direct exprimat prin verb la infinitiv: *„pot funcționa”*, *„Se pot prezenta pentru autorizare persoanele juridice, române ori străine, de drept public sau privat, care doresc să...”* 12, art.8, al.(2));
- existența unor enunțuri complexe, alcătuite din baza enunțului și dezvoltarea enunțului, între ele fiind o relație de apozitie;
- predomină raporturile de coordonare atât la nivelul propoziției cât și al frazei;
- enunțuri tip clișeu: o propoziție principală în interiorul căreia este intercalată o atributivă (*„Minorul care a împlinit vârsta de 16 ani răspunde penal”*- art.99, Codul penal);

Stilistic, se sesizează: repetiții, enumerații ample, mai ales pe verticală și utilizarea unor clișee tipice: *„art.”*, *„alin.(1)”*.

Bibliografie:

- [1]. Coteanu, Ion (1973), *Stilistica funcțională a limbii române*, Editura Academiei, București, p.45.
- [2]. Diaconescu, Paula (1977), *Elemente de istorie a limbii române literare moderne*, Universitatea București, p.89.
- [3]. Saussure, Ferdinand (1998), *Curs de lingvistică generală*, Ed. Polirom, Iași.
- [4]. Sfârlea, Lidia (1972), *Contribuții la delimitarea stilurilor literare românești*, în SLLF, vol.II, Editura Academiei, București.
- [5]. Irimia, Dumitru (1986), *Structura stilistică a limbii române*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, p.111.
- [6]. Stoichițoiu-Ichim, Adriana (2001), *Semantica discursului juridic*, Editura Universității, București.
- [7]. Irimia, Dumitru (1999), *Introducere în stilistică*, Editura Polirom, Iași.
- [8]. Aristotel (1965), *Poetica*, Editura Academiei, București, p.95.
- [9]. Malița, Mircea (1970), *Aurul cenușiu*, Cluj, Editura Dacia, p.148.
- [10].Parlamentul României (1996),*Legislația mediului*, Regia autonomă”Monitorul Oficial”, București.
- *** (2004), *Sistemul legislativ și instituțional de protecția consumatorilor din România*, București, Editura Eurografica.
- *** (2004), *Standarde de desen tehnic*, seria U, Institutul Român de Standardizare, București, Editura Tehnică.
- U.T.C.B. (2003), *Normativ pentru proiectarea și execuția sistemelor de iluminat artificial din clădiri*, în “Buletinul Construcțiilor”, nr.10.
- [11].Guvernul României (2004), *Hotărâre nr.1021/ 25.06.2004 pentru aprobarea modelului comun european de curriculum vitae*, în „Monitorul Oficial”, partea I, nr.633 din 13.07.2004
- [12].Guvernul României (2004), Ordinul nr.4543/2004 din 23/08/2004 pentru aprobarea Procedurii de evaluare și certificare a competențelor profesionale obținute pe alte căi decât cele formale, București, Monitorul Oficial, Partea I, nr.903 din 5/10/2004.